

Posudek oponenta diplomové práce

Bc. Šárka Šubová: Analýza didaktické vybavenosti učebnic chemie pro základní školy v ČR

Diplomová práce Bc. Šárky Šubové „Analýza didaktické vybavenosti učebnic chemie pro základní školy v ČR“ je stále aktuálním příspěvkem k zajišťování podmínek efektivní výuky chemie na základní škole. Věnuje se aktuálně používaným učebnicím chemie, a to hodnocením jejich didaktické vybavenosti, která na rozdíl od srozumitelnosti nebo obtížnosti textu nebývá příliš frekventovaným tématem analýz v této oblasti.

Práce v rozsahu 71 stran textu je standardně členěna na úvod a teoretická východiska, po nichž jsou formulovány cíle práce, a popsány jsou design výzkumu, prezentace jeho výsledků s diskusí a závěr. Seznam použité literatury čítá na šedesát pramenů, citovaných vesměs dle příslušných norem.

Hlavním cílem práce bylo zjistit, jaká je didaktická vybavenost aktuálních českých učebnic pro základní školu jednak s využitím klasického přístupu tzv. „míry didaktické vybavenosti“ a jednak s využitím u nás relativně neznámého přístupu „stanovování didaktických kritérií“ inspirovaného slovinskými zdroji.

V teoretické části se autorka postupně zabývá definicí učebnice jako jednoho ze stále aktuálních materiálních didaktických prostředků, který i v době digitálních médií neztrácí svůj význam. Zabývá se i tvorbou učebnic a zejména jejich výzkumem s citováním dostupných zdrojů domácích i zahraničních.

Teoretická východiska práce jsou zpracována na velmi dobré úrovni s využitím relevantních literárních zdrojů a jsou vhodným východiskem provedených výzkumných šetření. Mám k nim jen několik drobných připomínek, např.:

- „školní didaktická pomůcka“ vers. učební pomůcka,
- str. 16 – k názvům uvedených citovaných zdrojů, navazujících na Průchu, by bylo vhodné uvést k roku i autory,
- str. 20 – „Neslerová“ na místo Nestlerová,
- str. 24 – jaký je důvod k používání termínu „komponenty učebnic“ místo „strukturní prvky učebnic“.

Výzkumná část práce začíná formulací cílů práce a zevrubným popisem obou využitých metod k hodnocení didaktické vybavenosti vybraných učebnic chemie pro základní školu. Učebnice byly hodnoceny na základě vybraných, dle autorky „zásadních témat“ učiva chemie základní školy. Nakolik je zdůvodněno, proč byly hodnoceny učebnice na základě dvou vybraných tematických celků, tedy zejména velký rozsah analýz, považuji za poněkud zjednodušené, hodnotit dle nich celé učebnice. Sice tomu u některých nahrává shodné nebo velmi blízké hodnocení obou dílů příslušné řady, přesto si myslím, že výsledky je možné vztahovat spíše k tematickým celkům než k celým učebnicím. Ukazuje se totiž různá náročnost a rozsah tematických celků, které s největší pravděpodobností ovlivňují i didaktickou vybavenost. Postup analýz, prezentaci a diskusi

dosažených výsledků ale hodnotím velmi pozitivně. Vše je zpracováno v intencích použitých metod a interpretace z diskusí výsledků jsou věcné a informačně bohaté.

Z formálního hlediska rád konstatuji, že práce je napsána srozumitelným jazykem a má velmi dobrou stylistickou i formální úpravu. Objevil jsem jen několik drobných překlepů a na str. 42 se omylem vloudil text o orientačním aparátu.

Kromě výše uvedených připomínek, které nijak nesnižují kvalitu předložené diplomové práce, mám ještě následující dotazy k obhajobě:

Jsou podle Vašeho názoru učebnice chemie v současné době hlavním zdrojem informací pro žáky základních škol? Přinesly nějaké změny současné krizové situace spojené s nemožnou realizací prezenční školní docházky?

Jak zajistit vyšší frekvenci využívání učebnic chemie ve výuce chemie na základní škole? Je to třeba nebo máte jiný názor?

Vzhledem k relativně široké nabídce učebnic chemie pro základní školy a faktu, že jsou jen velmi málo využívané ve frontální výuce, by se mohla nabízet otázka, zda je nutná jednotná učebnice pro celou školu případně celou třídu? Jaký je na to váš názor?

Závěrem konstatuji, že práce splňuje všechny požadavky kladené na diplomové práce v oboru učitelství všeobecně-vzdělávacích předmětů pro základní a střední školy – chemie a jeví se výborným základem pro další odbornou činnost diplomantky. Proto předloženou diplomovou práci plně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 7. 9. 2020

Prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D., oponent DP